

УТВЪРЖДАВАМ:
Директор: Христина Иванова

Съгласно Заповед № РД – 87/15.09.2023г.

ПЛАН

за
превенция и интервенция
на насилието и
тормоза в училище
за

учебната 2023/2024 година

Насилието над децата няма оправдание

Настоящата програма е разработена в съответствие с Механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище, Алгоритъм за прилагане на Механизма и приложенията към него, утвърдени със заповед. на министъра на образованието и науката и е насочена към намаляване на риска от възникване на училищен тормоз между учениците в ОУ„ Христо Ботев“ с. Българин, общ. Харманли и противодействие на училищния тормоз между учениците в случай на възникване. Проблемът за агресията и насилието в училище не е нов за нашето общество, от години неговите мащаби се увеличават и съответно се разработват и предприемат различни по своя характер превантивни мерки и действия. Резултати при справянето с насилието могат да се постигнат само чрез обединяване на усилията на всички участници в училищния живот /учители, ученици, родители и непедagogически персонал/, институциите, ангажирани с проблемите на децата и чрез съдействието на обществеността в лицето на граждани, медии, културни институти, както и чрез разработване и внедряване на адекватни на проблема политики. Отговорността за преодоляването на агресивните прояви на учениците и ориентирането им към конструктивно и социално желателно поведение е приоритет и отговорност на всички, работещи в училището. Разнообразни са дейностите, чрез които се реализира стремежа за установяване на една висока общоучилищна култура на социално компетентно поведение. Това става чрез активна възпитателна работа на класните ръководители в часовете на класа, чрез модели на позитивно взаимодействие и личен пример от учителите в учебните часове, чрез интензивна извънкласна дейност под формата на клубове по интереси, взаимодействие с други институции, посещения на различни форуми, културни и обществени мероприятия. Осмислянето на свободното време на учениците и формирането на чувство на принадлежност и гордост към училището, в което учат е важна стъпка към моделиране на поведение в противовес на агресивното. Успоредно с това активното сътрудничество на родителите и привличането им като партньори е изключително важен фактор за преодоляване на агресивни прояви. Въвеждането на програма за противодействие на тормоза се налага от разбирането, че реален напредък в справяне с насилието може да бъде постигнат само в резултат на прилагането на последователна и целенасочена политика, която се споделя и следва от цялата училищна общност и се подкрепя от всички отговорни институции. Подобна политика е необходимо да включва мерки и дейности за превенция и намеса, както и разписани механизми и отговорности за действие в ситуации на насилие.

Въз основа на досегашната практика в ОУ„ Христо Ботев“, провежданите диагностични дейности и направените оценки и изводи от доклади и анализи на Координационния съвет за противодействие на училищния тормоз и за работа с деца в риск, в училището се разработи следния комплекс от мерки за противодействие на училищния тормоз.

I. Раздел: Въведение

Определения и измерения на тормоза в училище:

Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Последиците от насилието в училище са особено тежки и продължителни и силно привличат общественото внимание. Българската дума, която отговаря най-точно на явлението е „тормоз” (“bullying”).

Какво е насилие: „Насилие” над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

Физическо насилие е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание без разстройство на здравето”. **Психическо насилие** „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда”. „Пренебрегване” е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи. Насилието може да бъде от възрастен към дете, между деца и от дете към възрастен. Тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група. Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

1. Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
2. Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
3. Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия. Тормозът може да обхваща много широк спектър от поведения. Тормозът може да се състои от преки нападения (удряне, заплаха или принуда, дразнене, подигравка, наричане с обидни прякори, сексуални забележки, открадване или повреждане на лични вещи) или да бъде по-рафиниран, непряк (например разпространяване на слухове или насърчаване на другите да отхвърлят или изключат някого от приятелската среда). Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

Физически тормоз - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз - подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психичен тормоз - подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз - избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване, разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране. **Кибернасилие и Кибертормоз** - насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства. Включват създаване и разпространение на обидни, заплашителни и подигравателни визуални материали, снимки и текстови съобщения, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на дете с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис без негово съгласие, кражба на самоличност/профили, обиди, разпространение на слухове в социалните мрежи и др.

II. Раздел: Цел и задачи на плана:

1. Планът е разработена в изпълнение на:

- Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование;
- Алгоритъм за прилагане на Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.
- Заповед на МОН № РД – 09-5906/28.12.2017 г.

2. Дейностите по програмата са свързани с организиране на класни, извънкласни и извънучилищни форми, създаващи условия за подобряване на всекидневното общуване и умения за разрешаване на междуличностни конфликти без насилие. Разработването на училищни модели за превенция на агресивното поведение и включването на деца с агресивни прояви в извънучилищни форми повишават чувствителността и ангажираността на ученици и учители в училище към тези проблеми.

3. Основните цели на плана са :

3.1. Намаляване проявите на насилие и тормоз в училище и изграждане на общоучилищна политика за справяне с проблема.

3.2. Оказване пълно съдействие на органите за закрила на деца, жертви на насилие или в кризисна ситуация.

4. Основните задачи в изпълнение на целите са:

4.1. Повишаване на информираността и уменията на учениците за разпознаване и справяне с насилието и тормоза и стимулиране на активното им участие в противодействие на явлението в училище

4.2. Организиране на извънкласни форми за превенция на агресията.

III. Раздел: Дейности на Координационния съвет:

1. Координационен съвет за противодействие на насилието и тормоза в училище е определен със Заповед № РД-338/12.09.2023 г. на директора на училището

1.1. Състав на координационния съвет:

Председател: В. Дукова – старши учител прогимназиален етап

Членове :

1. Славка Тонева – старши учител НЕ;
2. Добромира Заркова – учител НЕ;
3. Гюлхан Расим – учител ЦДО;
4. Тюркиян Алиш - председател на Училищно настоятелство;

1.2. Задължения на координационния съвет :

- Запознаване на новоприетите колеги в училище и актуализиране на информацията относно Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Срок: м. X Отг. В. Дукова

- Запознаване на новоприетите ученици и родители с формите на насилие и с Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Срок: до 25 септември 2023г.

Отг. Кл. Ръководители

- Извършване на оценката на тормоза между учениците в училището в началото и края на учебната година от класните ръководители.

Срок: втората седмица на м. X и една седмица преди приключване на учебната година

Отг. Кл. Ръководители

- Запознаване на заинтересованите страни с обобщените резултати и обсъждане на необходимостта от предприемане на конкретни мерки и действия.

Срок: втората седмица на м. X

Отг. Кл. Ръководители

- Разработване на план за противодействие на училищния тормоз и насилие, който се утвърждава от директора на училището.

Срок: до 25.09.23г.

Отг. В. Дукова

- Създаване на единни правила за задълженията на всички служители, свързани със случаите на тормоз, изготвени от Координационния съвет и заложи в Правилника за дейността на училището.

Срок: до края на м. X

Отг. В. Дукова

- Въвеждане на Дневник със случаи и процедури за управление на информацията.

Срок: м. X
Отг. Д. Заркова

В дневника се документират ситуациите, съответстващи на Класификацията на нивата и формите на тормоз и предприемане на съответните действия.

Всяка описана в дневника ситуация трябва да съдържа:

- ✓ дата; какво се е случило - кратко описание на случая, кога се е случило, кои са участниците; кой служител е регистрирал ситуацията - име и подпис;
- ✓ какво е предприето като действия (намеса, превенция); кои отговорни участници са информирани (институции, органи, родители);
- ✓ как е приключила ситуацията или на какъв етап е и какво предстои.

Дневник със случаи и процедури за управление на информацията и съпътстващата документация по случаите се съхранява при Председателя на координационния съвет.

Срок: целогодишен
Отг. В. Дукова

- Провеждане на информационни кампании срещу насилието и агресията.
Срок: м. декември 2023г. м. април 2024 г.
Отг.: Кл. ръководители
- Отбелязване на деня на розовата фланелка.
Срок: последната сряда на м. февруари 2024г.
Отг.: Кл. Ръководители и В. Дукова
- Изготвяне на годишен отчетен доклад на Координационния съвет до директора на училището.
 - Срок: м. VII Отг. Председател на КС

IV. Раздел Дейности на ниво клас:

1. Изработване на правила на поведение на учениците във всеки клас.
Срок: м. IX. 2023г
Отг.: Кл. ръководители
2. Създаване на механизми за докладване на случаи на насилие в класната стая – пощенска кутия в класната стая.
Срок: през 2023/2024 г.
Отг.: Кл. ръководители
3. Провеждане часове на класа за обсъждане проблемите на насилието и тормоза
Срок: през 2023/2024 г.
Отг.: Кл. ръководители

4. Оформяне на кърт в класната стая с информация за учениците от училищните документи: Права и задължения на ученика, наказания, правила за поведение в класната стая

Срок: м. XI.2023г.

Отг.: Кл. ръководители

5. Подготовка на презентации от екипи от ученици по класове за превенция на насилието и агресията и представяне в часове на класа.

Срок: м. II.2024г.

Отг.: Учители ЦДО, кл. ръководители

V. Раздел : Дейности на ниво училище

1. Обсъждане на теми свързани с тормоз и насилие по план за ЧК

Срок: през учебната 2023/2024 г

Отг.: Кл. ръководители

2. Изготвяне на табла, презентации, постери

Срок: втори учебен срок на учебната 2023/24г.

Отг. : Класни р-ли, учители ЦДО

3. Организиране на инициатива „Ден без насилие в училище” и представяне на презентациите от учениците по класове, награждаване на най-добрите екипи

Срок: м. II.2024г.

Отг: В. Дукова, кл. ръководители

VI. Раздел Дейности с родители:

1. Подготовка и разпространение на информация за ролята на семейството за предпазване на децата от насилие и тормоз

Срок: Постоянен

Отг.: Кл. ръководители

VII. Раздел:

Училищни правила за задълженията на всички служители, свързани със случаите на насилие и тормоз в училище

1. При най-малките сигнали и съмнения за тормоз и агресивно поведение е необходима адекватна намеса на педагогическите и непедагогическите специалисти от училище и подаване на сигнал на съответните колеги, органи или служби.

2. Уведомяване на Координационния съвет за подадения сигнал и предприемане на съответните действия съобразно Класификацията на нивата и формите на тормоз.

3. Последващи дейности спрямо детето, което е упражнило тормоз:

3.1. Уведомяване на класния ръководител, директора и родителите;

- 3.2. Възстановяване на нанесените щети, ако има такива;
- 3.3. Разговор с класния ръководител относно неприемливото поведение на ученика, поемането на отговорност и личният му избор;
- 3.4. Проследяване на взаимоотношенията му с другите.
4. Последващи дейности спрямо детето, което е обект на тормоз:
 - 4.1. Класният ръководител трябва да проучи всяко съмнение, намек или сигнал за евентуална жертва на тормоз, да изгради доверителна и подкрепяща връзка с детето и ако е необходимо да отнесе случая до заинтересованите страни – директор, психолог, родители, отдел „Закрила на детето” по местоживеење на детето, МВР и др.
 - 4.2. Дискретност и поверителност при разговора с детето, обект на тормоз, за да се запази достойнството и да се създаде доверие.
 - 4.3. Никога не се предлага среща между жертва и насилник с цел помиряване, с оглед възможна конфронтация и неблагоприятни последствия.
 - 4.4. След ситуация на тормоз е необходимо продължително наблюдение на детето и ако е необходимо – класният ръководител разговаря с него.
5. Последващи дейности спрямо наблюдателите на ситуацията на тормоз.:
 - 5.1. Класният ръководител работи с наблюдателите по време на ситуация, чрез изтъкване правилата на училището и поощряване защитниците на човешките ценности и норми
 - 5.2. Сформиране на група за обсъждане на ситуацията на тормоз
 - 5.3. Излизане от ситуацията със силата на убеждението и демонстрация на възможностите на интелекта, а не на физическата сила
 - 5.4. Насърчаване на грижа спрямо тормозеното дете.
 - 5.5. Провеждане на тематична родителска среща.
6. Последващи дейности спрямо родителите:
 - 6.1. Уведомяват се във всички случаи, при които тяхното дете е било участник по някакъв начин в ситуация на тормоз;
 - 6.2. Информирани за последствия, договаряне на варианти, акцентирани върху различни гледни точки по проблема, ако е необходимо насоки за работа с психолог
7. Училищна система за насочване към други служби:
 - 7.1. При идентифициране на случаи на насилие и тормоз незабавно трябва да бъде информиран директорът на училището.
 - 7.2. От страна на училището сигналът се подава от директора.
 - 7.3. Всеки член на училището, който е станал свидетел на ситуация на насилие и тормоз, е длъжен незабавно да уведоми ОЗД и/или полицията. В случай на подозрение да се консултира на телефон : 116 111, в ситуации на кибертормоз: 124 123 или чрез сайта: www.safenet.bg, както и имейл : helpline@online.bg
 - 7.4. При подаден сигнал към Национална телефонна линия за деца: 116 111, която приема сигнали 24ч в денонощието, до 1 ч се осведомяват необходимите органи, а до 24 ч социален работник трябва да провери сигнала.
 - 7.5. Взаимодействие с отдел ”Закрила на детето” по местоживеење и отдела на чиято територия е училището, МВР и др. участници в екипа на координационния механизъм за противодействие на училищния тормоз

7.6. В случай на дете в риск се сигнализира отдел „Закрила на детето” към Дирекция „Социално подпомагане”, откъдето назначават социален работник по случая.

Програмата с дейности обхваща периода 2023/2024 г. като нейното отчитане става ежегодно на заседание на педагогическия съвет. Тя може да се допълва и актуализира в зависимост от възникналите обстоятелства и постигнатите резултати.